

РЕЦЕНЗИЈА

Предмет ове рецензије је рукопис књиге под називом СОЦИОЛИНГВИСТИЧКИ АСПЕКТ РАСПАДА ЈУГОСЛАВИЈЕ И СРПСКО НАЦИОНАЛНО ПИТАЊЕ аутора Владислава Б. Сотировића.

Књига је подељена у неколико целина од којих су најважније следеће: 1. ИСТРАЖИВАЊЕ УЛОГЕ ЈЕЗИКА У ДРУШТВУ У СОЦИОЛИНГВИСТИЧКОМ КОНТЕКСТУ РАСПАДА ЈУГОСЛАВИЈЕ 2. ИЈЕКАВИЦА, ИКАВИЦА, ЕКАВИЦА И ИДЕНТИТЕТ СРПСКОГ ЈЕЗИКА; 3. О ПРОБЛЕМУ НАЗИВА И ЕТНИЧКОГ ИДЕНТИТЕТА СРПСКОХРВАТСКОГ (ХРВАТСКОСРПСКОГ) ЈЕЗИКА; 4. НОВОНАСТАЛИ ЈЕЗИЦИ: БОШЊАЧКИ (БОСАНСКИ). Књига садржи дијалектолошку карту, али и неколико других карата дневнополитичке природе. Библиографија је изузетно богата: садржи преко 1000 библиографских јединица разноврсне тематике.

У центру расправе стоји проблем распада заједничког стандардног језика Хрвата, Муслимана, Срба и Црногораца), оног језика који је до последње деценије прошлог столећа био заједничко средство комуникације и писмености на централном јужнословенском простору. Аутор у анализи полази са социolingвистичких позиција, уз констатацију да се генетски и системсколингвистички (типолошки) ради о једном језику са више политички детерминисаних назива. У књизи се анализирају сви релевантни чиниоци који су довели до невеселог актуелног стања.

Аутор подржава тезу о томе да сваки народ има легитимно право да језик којим говори назива како жели, што је начелно тачно, ако је то језик управо тог народа, а не неког другог. Ова теза, међутим, има слабу тачку и чињеници што је у време наставка стандардног језика он носио само српско име.

Аутор с правом констатује да је штокавско наречје генетски српско, али су историјске прилике у штокавце увеле и друге народе, од којих неки раније нису ни постојали.

Као и многи други језици и српскохрватски је био регионално, варијантски поларизован, што је доцније политичким елитама, склоним регионализацији, омогућили реализацију принципа по коме сваки народ има право на свој језик. Аутор се осврће и на евидентне, историјски условљене двострукости у српском стандард (двоалфабетност, двојак изговор старог гласа јат) и с правом констатује да се тим линијама Срби не могу раздвајати. У том смислу није добро што је аутор прихватио одређене тезе о постојању више варијаната у крилу српског стандарда (србијанску, босанскохерцеговачку, хрватску и црногорску), јер за то нема стварног разлога, по нашем мишљењу.

Аутор се својски трудио да буде објективан аналитичар и да сачини прегледну слику социolingвистичких догађања на једном турском јужнословенском простору. Колико је у томе успео показаће будућност, а ја са задовољством предлажем да се ова књига Владислава Сотировића публикује.

Проф. др Божо Ћорић

